

"דעת תורה"

אם נסרב לקבל את השליטה הדוגמטית השלטת בלימנו לגבי "דעת תורה", ויש טעמים טובים שלא לקבלה כמות שהיא, אנו נתקלים בבעיה הכללית של סמכות חכמי ישראל בגדרים מחוץ ומעל להלכה. האם אין להשקפותיהם של חכמי ישראל שום ערך חיובי בתחומים אלה?

ונראה שאמנם כן ויש להן ערך רב. אולם, בניגוד להלכה שניתנת לבירור ופסיקה בב"ד ושהם יכולים לאכוף עלינו, יש דעות כלליות הצצות ועולות מתוך לימוד ההלכה והאגדה כאחת--כלומר כל מקצועות התורה (ודעות אלה הן הן ה"דעת תורה")--אין להן אותה סמכות חוקית של פסק הלכה ואין אנו מוכרחים לקבלן בעל כרחנו. (כבר הבאתי כמה פעמים שבד' מקומות בפיה"מ מבלי הרמב"ם שאין להשקפות כלליות של חז"ל, במדרש או בהלכה, כחה של הלכה וכו').

ולכן אפשר ששתי דעות מנוגדות זו"ז מן הקצה אל הקצה יזכו לתואר של "דעת תורה" כל זמן שנובעות מתוך מקורות טהורים, דהיינו של תורה במובן הכי-רחב של המלה. וזה כעין שיטת הראב"ד המובאה בספר העיקרים וגם בכ"מ להל' יסוה"ת, שמי שמאמין בהגשמה אלו מין אם הגיע לדעתו המשובשת הזאת ע"י קריאה מוטעת במקראות או בדברי חז"ל.

ולפי"ז, בענינים של מדיניות ופוליטיקה או צבא או עניני מדע וחברה, יש לדעות אלה הערך של "דעת תורה"--אבל גם השליטות המנוגדות להן ג"כ זכאות לתואר זה, בתנאי ששתי הדעות מוצאן ממקורות של קדושה. אבל בשום אופן אין לאף אחת מהן הזכות של כפליה ואכיפה.